Ruokaosasto/Markkinayksikkö

Aihe: Eduskunnan maatalousjaosto perjantai 12.10.2018 klo 8:00 (HE 123/2018 vp)
Teema: Kalatalous: kotimaisen kalan saatavuus ja sen lisääminen sekä riista- ja porotalous

Asiantuntijalausunto / Porotalous / MMM ruokaosasto, neuvotteleva virkamies Tapani Sirviö

Porotalouden tuki vuoden 2019 talousarviossa:

- **porotalouden eläinkohtainen tuki**, jota maksetaan vuosittain porotaloudelle noin **4,5 milj. euroa**. Kyseinen tuki on osa pohjoista tukea (artikla 142) ja kuuluu kansallisen tuen momentin alle (**momentti 30.20.40**, kokonaismääräraha 318 700 000 euroa, siirtomääräraha 2 v).

Suomi saa myöntää pitkäaikaisia kansallisia tukia liittymissopimuksen artiklan 142 perusteella. Edellä mainittuihin pitkäaikaisiin kansallisiin tukiin kuuluvaa eläinkohtaista tukea maksetaan porotalouden harjoittajille maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain nojalla. Tukea maksetaan tuen saajille tukialueilla C3 ja C4 poronhoitovuoden päättyessä poroluetteloon merkittyjen eloporojen lukumäärän perusteella.

Tuen saajalla tulee olla omistuksessa valtioneuvoston asetuksella vuosittain säädettävä vähimmäiseloporomäärä. Asetuksessa on huomioitu myös mm. mahdollinen ylilukutilanne. Asetuksen mukaan tukea ei makseta siltä osin kuin eloporojen määrä ylittää paliskunnille tai niiden osakkaille määrätyt suurimmat sallitut määrät. Edelleen jos paliskunnan eloporojen määrä ylittää paliskunnille määrätyn suurimman sallitun eloporojen määrän, ruokakuntien tukikelpoisten eloporojen määrää vähennetään ylimääräisten porojen osalta samassa suhteessa kuin ruokakunnat omistavat eloporoja paliskunnassa.

- **porotalouden edistäminen** (**momentti 30.10.51**, siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 843 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:
1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroesteaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen
2) porotalouden edistämiseen tähtäävän neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.
Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.
Valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä.

- **Poro- ja luontaiselinkeinojen aloitusavustus** kuuluu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014 - 2020 rahoitettaviin toimenpiteisiin ja maksetaan talousarviovaroin momentilta 30.10.40**,** osana maatalouden aloittamis- ja investointiavustuksia (siirtomääräraha 3 v.). Määrältään 25 000 euron aloitustukea haetaan ja myönnetään vuosittain noin 10 - 20 hankkeeseen, jolloin porotalouden aloitustuki on enimmillään noin 500 000 euroa.

Momentille 30.10.40 myönnetään määrärahaa 84 976 000 euroa. Määrärahaa saa käyttää: 1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien nuorten viljelijöiden ja nuorten elinkeinonharjoittajien tilanpidon aloitusavustusten sekä maatalouden investointiavustusten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen 2) ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena. Vuonna 2019 saa tehdä ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 96 000 000 eurolla. Tästä määrästä aloitusavustuksia arvioidaan olevan n. 13 000 000 euroa ja investointiavustuksia 83 000 000 euroa. Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa vuoden 2018 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2019

- **Suomen ja Norjan välisen poroaitasopimuksen mukaisten korvausten maksaminen (30.40.40)**

Momentilla ” Eräät luonnonvaratalouden korvaukset” varattua 1 745 000 euron arviomäärärahaa saa käyttää myös porotalouteen, jos suomalaisia poroja poroaidasta huolimatta siirtyy Norjan puolelle ja nämä aiheuttavat siellä vahinkoa, johon Norjasta haetaan korvausta.

Porotalous momentilla 30.20.61: Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)

- Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.
- Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) mukaan Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää maatilatalouden rakenteen parantamiseen, maaseutuelinkeinojen edistämiseen, maaseudun elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen sekä näiden toimenpiteiden kehittämisen edistämiseen ja em. tarpeisiin liittyvien maa- ja vesialueiden ostamiseen ja vaihtamiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää myös muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin sen mukaan kuin siitä erikseen lailla säädetään. Varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin.
- Makeran johtokunta käsittelee vuoden 2019 käyttösuunnitelmaa kokouksessaan 23.10.2018 ja tekee päätösehdotuksen ml. poro- ja luontaiselinkeinojen rahoitus- ja rakennetukilakien (mm. investointiavustukset ja poroaitainvestoinnit) sekä kolttalain mukaisista avustuksista.

Muilta osin maatalousjaostolle tiedoksi mainitaan seuraavat ajankohtaiset asiat porotaloudessa:

- MMM on rahoittanut luonnonvarakeskuksen toteuttaman porojen laiduninventointitutkimuksen, joka toteuttiin kolmen vuoden aikana vuosina 2016 - 2018. Laiduninventoinnilla on selvitetty porolaidunten kuntoa yli kuudellasadalla koealalla vertaamalla näitä aikaisemmin samoin menetelmin samoilla aloilla tehtyihin laiduninventointitutkimuksiin. Loppuraportti laiduntutkimuksista tulee saataville vuoden 2019 alkupuolella.

- MMM asettaa syksyn 2018 kuluessa porolukutyöryhmän, jonka tehtävänä on valmistella suurimmat sallitut poroluvut kaudelle 2020-2030. Porolukutyöryhmän työ tulee pohjautumaan yllä mainittuun porolaiduntutkimukseen. Työryhmään on pyydetty nimeämään jäsenet Lapin ELY:stä, Lapin AVI:sta, Luonnonsuojeluliitosta, MTK:sta, Paliskuntain yhdistyksestä, Metsähallituksesta, Luonnonvarakeskuksesta sekä Saamelaiskäräjiltä.

- MMM valmistelee esitystä poronhoitolain arvioimislautakunnan uudistamiseksi. Tavoitteena on uudistaa porojen aiheuttamien vahinkojen arviointia sekä korvaus- ja aitausriitojen ratkaisua tavalla, joka parantaa oikeuden saatavuutta sekä poistaa ongelmia, jotka liittyvät lainkäyttötoiminnalta vaadittavaan riippumattomuuteen ja siinä vaadittavaan asiantuntemukseen. Uudistuksella pyritään vähentämään poronomistajien sekä maan omistajien ja haltijoiden kuten viljelijöiden välistä vastakkainasettelua ja lisäämään keskinäistä luottamusta osapuolten välillä.